

תפלה במקום קדוש

כשסוף סוף הגיע יעקב אבינו לחרן לאחר מסע ארוך ומייגע, החל מצפוננו מייסרו: "כלום יתכן שעברתי על מקום שהתפללו בו אבותי, ולא התפללתי בו?!". מאידך, הוא כבר הגיע לחוף מבטחים, רחוק מאימת עשיו אחיו. יעקב מסתובב כדי לחזור, ואז מתרחש דבר פלא - הדרך קופצת לו, הר המוריה נעתק ממקומו ובא ל'בית אל', וכך נחסכת ממנו כל הדרך הארוכה, והסכנה מפני עשיו. הוא לן במקום, וזוכה במחזה הנבואה ובהבטחות הנשגבות. ומדוע זכה בכל זאת? משום שהיה מוכן לעשות את הצעד הכביר הזה ולשוב!

הגמרא במסכת חולין (דף צ"א ע"ב) מדייקת זאת מלשון הפסוק: "ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה", דהיינו שיעקב כבר הגיע עד חרן. ומקשה הגמרא: הרי בפסוק הבא נאמר: "ויפגע במקום וילן שם", ומשמע שעדיין לא הגיע לחרן אלא הוא עדיין נמצא בירושלים, במקום בית המקדש? ומתרצת הגמרא שכאשר הגיע לחרן, אמר: "אפשר עברתי על מקום שהתפללו אבותי, ואני לא התפללתי?", כאשר החליט לחזור, קפצה לו הארץ, מיד - "ויפגע במקום".

והנה בספר "מכתב מאליהו" תמה איך יתכן שיעקב אבינו עבר במקום כה קדוש ולא שם לב להתפלל? ומבאר שיעקב אבינו היה במדת האמת ושאיפתו היתה שיזכה להגנה בכח התורה שלמד י"ד שנה גם בלי כח תפלה, כמו רשב"י וחבריו שהיו פטורים מתפלה. אולם כשהגיע לחרן וראה שיש שם כוחות גדולים של שרי אומות העולם, הבין שהוא זקוק לתפלה לסייעתא דשמיא, ולא די בתפלה בחרן אלא צריך להתפלל דוקא במקום הנבחר.

בכל ערב שבת היה יוצא האר"י עם תלמידיו אל שדה הסמוך לעיר צפת ושם היו מקבלים את פני השבת. באחד מערבי השבת קרא האר"י לתלמידיו והכריז בפניהם בהתרגשות: "הבה ונצא לקבל את פני משיח צדקנו!". תלמידיו התרגשו עד מאוד, וענו לרבם בהתלהבות: "נצא לקבל את פני המשיח". פנו התלמידים לצאת מן העיר, כאשר אחד מהם ביקש את סליחת חבריו: "חברים יקרים, האם תוכלו להמתין לי עד שאודיע לבני ביתי שאני יוצא לקבל את פני המשיח?". כששמעו חבריו את בקשתו פנו אל רבם וביקשו אף הם להתעכב כמה דקות, עד שכל אחד ילך ויפרד ממשפחתו. הלכו התלמידים במהירות למשפחותיהם, וכשחזרו מצאו את האר"י ממתין להם ופניו חיוורות: "היתה זו שעת רצון לביאת המשיח, אך השתהינו והחמצנו את הרגע".

מיעוט שחוק

כאשר מסר פעם מרן רבנו עובדיה יוסף זצ"ל שיעור בבית כנסת "מוסיוף" בירושלים, התנדב אחד השומעים להכין למרן כוס תה. לצורך כך, קטף עלי נענע מהגינה, ומבלי לבדקם מתולעים שם בכוס התה שהגיש למרן. נתקיים במרן "רגלי חסידיו ישמור", ולפני שלגם מהכוס, הגיע לפתע זבוב, וצלל ישירות לתוך הכוס. מרן כדרכו הגיב בבדיחותא: "מה, לא מצא מקום אחר לטבול, רק בכוס תה שלי?... ", ולא שתה מהכוס.

עצה טובה

זהה את הגורמים המלחיצים בחייך: השוואות, הצורך להיות "הכי" עשיר / חכם / מכובד, חרדה מחסר כלשהו, הספקים, וכדומה. לאחר שזיהית את הגורם המלחיצ, שאל את עצמך: מה הדבר הנורא ביותר שיכול לקרות אם אכן זה יקרה? תופתע מן התשובה... (מ. וגנר).

מגיד דבריו / פנינה מתורתו של הגאון רבי בוגיד סעדון זצ"ל

"האדם בעולם הזה, אם יתן דעתו שאין לו רשיון לשבת בעולם הזה רק איזה ימים, וכל אשר יסגל ויקנה במצוות ומעשים טובים ירויח בהם ריוח גדול בעולם הבא - לא יאבד זמנו אפילו רגע אחד." ("מגיד חדשות" ח"י עמ' תכ"ג)

ותקרא את שמה דינה (ל. כא)

נראה שלא קראה שם בתה דינה על שם אמה ששמה היה "עדינה", כדאיתא בס' הישר, וכמ"ש בב"ר (פל"ז פ"ס ז') שדרכם היה לקרוא ע"ש זקנם [ועי' בשד"ח מערכת כ' כלל ק"ד דיש לקרוא גם ע"ש זקנתם ע"ש]. ומה ששינתה שמה ל"דינה", אפשר שהוא משום שאמה היתה רשעית כאביה [עי' בס' ויקרא שמו בישראל להגר"א לוי הי"ו עמ' 65 מ"ש בשם הגר"ק זצוק"ל גבי שם עדינה]. ואמרינן ביומא דף ל"ח ע"ב דלא מסקינן בשמייהו דרשיעי. וכתב בספר גליוני הש"ס דכשיש שינוי בקריאת השם, לית ביה משום אסוקי בשמיה דרשע. ע"ש. [וכן י"ל לקמן (פמ"ו פ"ס י"ג) עה"פ "ובני יששכר וגו' ויוב ושמרן" דמה שקראו יוב, הוא ע"ש אבי אשתו יובב, כדאי' בס' הישר. ואפשר שיובב היה רשע ולכן שינה שם בנו ליוב וכנ"ל. א"נ משום שאין לקרוא ע"ש אלו שהיו לפני אברהם אבינו, וכמ"ש בשו"ת המבי"ט (ח"א סי' רע"ו) ולכן שינה שם בנו ליוב]. (הרה"ג ר' רחביה חדוק שליט"א).

נקודת חן • עובדיה חן

חלק כחלק יאכלו

יש ואוצרותיהם אמלא", למה דוקא להנחיל אוהבי ש"י? כי "ואוצרותיהם אמלא", שכן אני צריך למלא ש"י עולמות גם לנשים המכונות "אוצר" (כמו שאמרו בברכות (ס"א ע"א) על הפסוק "ויבן ה' את הצלע" (בראשית ב, כב) - מלמד שבנאה הקב"ה לחוה כבנין אוצר כדי לקבל את הולד). ועוד רמזו זאת בפסוק "ונות בית תחלק שלל" (תהלים סח, יג).

ולכן שמו של שבט "יששכר" שהוא מרמז על לומדי התורה, נכתב בשני שיני"ם אותיות **יש-שכר**, והיינו **שכר ש"י** עולמות המחולקים לו ולזבולון אחיו המחזיק אותנו.

ובזה מפרש הגאון **רבי שלמה קלוגר** זצ"ל בספר "אמרי שפר" את הפסוק "לא טוב היות האדם לבדו אעשה לו עזר כנגדו" (בראשית ב, יח), שלבדו בלי אשה אינו יכול לעסוק בתורה ("אין טוב אלא תורה"), לכן "אעשה לו עזר כנגדו", שאמנם האשה היא לו "עזר", אך גם "כנגדו" בהיותה נוטלת מחצית שכרו.

אמנם הגאון **רבי אברהם הכהן יצחקי** זצ"ל (מגדולי גאוני תונס) בספרו "חסדי כהונה" (שבסוף ספר כף הכהן, דרוש ג' דף ל"ה ע"א) הביא בשם המפרשים שלמעשה אין כאן גרעון כלל, שכן הקב"ה נותן משלו י"ש עולמות לכל אחד מלבד הי"ש שלהם, באופן שיהיו כת"ר לאיש וכת"ר לאשה. ובזה פירש הפסוק "ומשוש חתן על כלה **ישיש** עליך אלהיך" (ישעיה סב, ה), דהיינו הטעם שישיש החתן בנושאו הכלה, משום ש"ישיש עליך אלהיך" - שהקב"ה נותן משלו י"ש-י"ש (פעמיים י"ש עולמות), וממילא אין לו הפסד כשנושא אשה.

ישנה מלה מיוחדת בתורה שנכתבת באופן אחד ונקראת באופן אחר, והיא שם השבט "יששכר" שנכתב בשני שיני"ם ונקרא בשי"ן אחת. מה פשר הענין?

במשנה בסוף מסכת עוקצין (פ"ג מ"ב) שנינו: "אמר רבי יהושע בן לוי, עתיד הקב"ה להנחיל לכל צדיק וצדיק ש"י עולמות, שנאמר (משלי ח, כא) 'להנחיל אוהבי **יש** ואוצרותיהם אמלא'".

ויש לבאר מה הענין בסכום שלש מאות ועשרה דוקא? עוד יש לדקדק מדוע נאמר בכפילות לשון "לכל צדיק וצדיק"?

וביאר **מנחם החיד"א** זצ"ל בספרו "ראש יוסף" (פרשת קדושים) בשם הרב כוס הישועות, שמנין ש"י (310) הוא חצי ממנין כת"ר (620), שמספר זה כולל תרי"ג מצוות ועוד שבע מצוות דרבנן (וכבר רמז בעל הטורים (שמות כ, יד) שכל המקיים את כל כת"ר המצוות - **כתר** מונח לו על ראשו). ולעתיד לבוא יקבל כל צדיק שלש מאות ועשרה עולמות כנגד חצי ממנין המצוות. ומדוע לא יקבל שכרו מושלם - שש מאות ועשרים עולמות כנגד כל שש מאות ועשרים המצוות? כי **עליו להתחלק בשכר עם מי שסייע בידו לקיים את המצוות** - חלק כחלק יאכלו. אם זה אשתו שסייעתו ללמוד תורה או נדיב שדאג לכל מחסורו. ולכן הלשון במשנה כפול "לכל צדיק וצדיק", ללמדנו ששני הצדיקים (הלומד והמסייע) - יקבלו שכר שווה בשווה על אותן המצוות.

ועל זה מרמז הפסוק שהביאה הגמרא "להנחיל אוהבי

הגיעו כפול

שלף המנהל חומש מזדמן, פתח בפרשת משפטים, והורה לילד לקרוא. מאיר הקטן קרא במהירות וביסודיות, והמנהל מקשיב. ברגעים הראשונים היה מבע ספקני בעיניו, אך אט אט ניכרה בפניו ההתפעלות.

לפתע עצר אותו וקרא כבתרועת ניצחון: "טעות! קראת 'ויצאה אשתו עמו' כשהצד"י בצירי, והרי הצד"י מנוקדת בשוא!"

הילד לא נבהל. מתוך שסבר כי המנהל מתכוון לבוחנו, הסביר מיד בבהירות: "מדובר בשוא הבא לאחר קמץ רחב שדינו כשוא נע שהגייתו אכן דומה לצירי..."

המנהל לא הבין, וביקש מהילד לשוב על הסברו, והילד חזר על הכלל בבהירות.

המנהל שלא היה בקי בכללי הדקדוק, פנה בלחישה למרן האיש מצליח: "אומר את האמת, אני לא הבנתי, אך ניכר כי הילד יודע על מה הוא מדבר!"

באותו רגע, התקבל מאיר בן השש ללמוד אצל הגאון **רבי אליהו אלגז** זצ"ל, בחברת תלמידים **שגילם כפול ממנו**, ובן פורת יוסף עלה על כל התלמידים!

בהיותו בגיל שש (בשנת תשי"א), נוכח האב הנרגש מרן האיש מצליח זצ"ל לראות כי בנו מאיר הצעיר בקי בחמשת חומשי תורה בניקוד ובטעמים, והחליט כי הגיעה העת לפתוח בפני בנו את שערי התלמוד.

נטלו בידו והוליכו עמו אל בית הספר "אור תורה", שהיה תלמוד התורה היחידי בתונס. נכנס אל משרד המנהל **מר תביקה** כשידו אוחזת ביד בנו הקטן, ופנה אל המנהל בבקשה חריגה להכניס את בנו ללמוד בכתה הגבוהה אצל המעיין העצום הגאון **רבי אליהו אלגז** זצ"ל (מאחרוני תלמידיו של הגאון ר' שלמה דאנה זצ"ל בעל השלמי תודה), אך תנאי התנה עמו שבשום אופן לא ילמד הילד צרפתית ושאר מקצועות חול.

אמד המנהל את גילו של הילד במבט קל, חיך קלות מתחת לשפמו, ורק מפאת כבודו של מרן האיש מצליח לא ניכר הלעג בקולו כששאל: "וכי יודע הילד לקרוא חומש כל כך טוב, עד שכבודו מעוניין להכניסו לכיתה של בני 12?..."

"בבקשה, כבוד המנהל יכול לבוחנו" הגיב האב בבטחון.

הוא - היה אומר • ביאור אמדות והנהגות חז"ל על ידי הכרת אישיותם ואורח חייהם

רבן גמליאל - במשניות מוזכרים הרבה מעשים עליו

הרגיל במשניות יבחין כי דמותו של רבן גמליאל עולה שוב ושוב - לא רק בהוראות הלכתיות קצרות, אלא הרבה באמצעות מעשיות וסיפורים, הרבה מעבר לתנאים אחרים.

נראה להסביר תופעה זו בכך שעורך המשנה, רבי יהודה הנשיא, היה נכדו של רבן גמליאל, וממילא באופן טבעי ראה חשיבות מיוחדת להנציח את מעשי סבו. ועוד אפשר שכיון שרבן גמליאל היה נשיא ישראל לאחר חורבן הבית, תלמידיו ראו לנכון להנציח את הנהגותיו המדויקות.

שאלות ותשובות שענה לשואליו בקצרה

מרן רה"י הגאון רבי מאיר מאזוז זצוק"ל

(מתוך ספר "מקור נאמן" ח"ד שעתיד בע"ה לראות אור)

שאלה: האם צריך לדקדק להיזהר שלא תתפזר על הרצפה האבקה הנושרת כשמשחזים צפרנים?

תשובה: אין צריך לדקדק באבקה.

שאלה: האם מותר לומר לגוי "שבת שלום"?

תשובה: לא.

שאלה: האם מותר לבלוע כדור תרופה חלבי אחרי ארוחה בשרית?

תשובה: בבליעה אפשר להקל, וביחוד אם הוא בקפסולה. [עיין בספר ה' נסי ח"ב עמוד פד בהערה].

שאלה: בחור ישיבה היושב באוטובוס ובאה אשה ומתיישבת לידו, האם צריך לקום?

תשובה: יקום וירד בתחנה הבאה (כך נהג הגרש"ז אורבך), ואם עיניו בספר - אין לחוש כל כך.

שאלה: איזה פסוק אומרים כשנכנסים לבית כנסת ואיזה פסוק אומרים כשיוצאים?

תשובה: כשנכנסים - "ואני ברוב חסדך" וגו', וכשיוצאים - "ה' נחני בצדקתך" וגו'.

שאלה: כאשר המזמן על הכוס טרם סיים את ברכת הזמון, האם מותר לאלו שכבר סיימו לדבר?

תשובה: לא כדאי, רק לצורך.

שאלה: האם אשה יכולה לשמש כיועצת נישואין, באופן שהיא יושבת עם שני בני הזוג?

תשובה: יותר חמור ויותר גרוע יועץ נישואין שמדבר עם האשה לבד. העיקר שהיועצת או היועץ ידברו עם בני הזוג ביחד.

שאלה: האם מותר לאכול מעט או לשתות לאחר ק"ש שעל המיטה?

תשובה: אם לא אמר ברכת המפיל בשם ומלכות, מותר.

חידת השבוע

מצא פסוק שנזכר בו חמש פעמים המלה "אוהל"?

הפתרון: "וַיָּבֹא לָבֶן בְּאֵהָל יַעֲקֹב וּבְאֵהָל יִצְחָק שְׁתֵּי הָאֲמָהוֹת וְלֹא מֵצָא וַיֵּצֵא מֵאֵהָל יִצְחָק וַיָּבֹא בְּאֵהָל יַעֲקֹב" (בראשית לא, לג).

נר ה' נשמת אדם

לע"נ לאה בת שרה ע"ה
לע"נ אפרים בן מימיה פנינה ז"ל
לע"נ יוסף יצחק ז"ל בן שושנה תבלח"ט

לע"נ רבי עובדיה בן לולו זצ"ל
לע"נ רחל בת מנחם ע"ה
לע"נ רבי אליהו בן אסתר זצ"ל

להצלחת פסח יוסף בן מלכה הי"ו

לקבלת העלון בדוא"ל, שלחו בקשה ל: 7654216@gmail.com